

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

KSZTAŁT

O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Wiemy, że KSZTAŁT to jedno z tych (nielicznych) słów, w których piszemy SZ po literze spółgłoskowej, a nie – jak to się częściej zdarza – RZ. Ale dlaczego akurat w wyrazie KSZTAŁT (i w pochodnych od niego: KSZTAŁTNY, KSZTAŁTOWAĆ, KSZTAŁCIĆ, WYKSZTAŁCENIE itp.) zapisujemy SZ? Słowo KSZTAŁT zapożyczyliśmy z średniowiecznego niemieckiego w XIV–XV w.: niemieckie Gestalt ‘forma, postać, kształt, wygląd, rodzaj’ dało polski KSTAŁT – pierwotnie właśnie KSTAŁT, a nie KSZTAŁT. Aż do połowy XVI w. KSZTAŁT miał foniczną i graficzną postać kstałt, KSZTAŁTNY – kstałtny, KSZTAŁTOWAĆ – kstałtować. Dopiero po mniej więcej dwóch wiekach, pod koniec XVI stulecia, pod wpływem wymowy niemieckiej głoska [s] w tej rodzinie wyrazów przekształciła się w [š], a litera S w dwuznak SZ. Dawny KSTAŁT stał się KSZTAŁTEM, KSTAŁTOWANIE – KSZTAŁTOWANIEM itd. I ten stan graficzny (i foniczny) utrzymał się do dziś.